

บทที่ 2

พืชสมุนไพรที่ใช้ในการวิจัย

สมุนไพรที่ใช้ในการวิจัยจะเก็บจากส่วนต่าง ๆ ของพืช เช่น ใบ เปลือก แก่น ต้น ราก และทั้งต้น จำนวนตัวอย่างที่จะใช้มีทั้งหมด 111 ตัวอย่าง การคัดเลือกสมุนไพรมานั้นนำมาจากสมุนไพรมันที่มีงานวิจัยอ้างอิงถึงและมีในประเทศไทย สมุนไพรที่ปรากฏในตำรายาแผนไทย สมุนไพรที่หมอแผนไทยใช้อยู่ และสมุนไพรในตระกูลเดียวกับสมุนไพรที่ได้ทำการวิจัยแล้วว่าสามารถใช้ได้ นำส่วนต่าง ๆ ของพืชมาทำการสกัดโดยทำการสกัดสองแบบ คือการสกัดด้วยน้ำ หรือการบีบคั้นสด (สัญลักษณ์ W) และการสกัดด้วยสารละลายเอทานอล (สัญลักษณ์ E)

ตัวอย่างสมุนไพรที่ได้จากการสกัดด้วยน้ำ และเอทานอลจะเก็บรักษาไว้ในภาชนะแก้วปิดสนิท เก็บรักษาในตู้เย็นเพื่อนำไปทำการวิจัยต่อไป

2.1 สารสกัดจากการบีบคั้นสด 7 ชนิด ได้แก่

1. W001 : ใบกะเพรา (*Ocimum tenuiflorum*, Labiatae)
2. W002 : ใบโหระพา (*Ocimum basilicum*, Labiatae)
3. W003 : ใบแมงลัก (*Ocimum americanum*, Labiatae)
4. W004 : ใบสะระแหน่ (*Mentha cordifolia*, Labiatae)
5. W005 : หอมใหญ่ (*Allium cepa*, Alliaceae)
6. W006 : กระเทียม (*Allium sativum*, Alliaceae)
7. W007 : หอมแดง (*Allium ascalonicum*, Alliaceae)

2.2 สารสกัดจากเอทานอล 104 ชนิด ได้แก่

1. E001 : พญาไร้ใบ (*Euphorbia tirucalli*, Euphorbia)
2. E002 : ใบเสลดพังพอนตัวผู้ (*Barleria lupulina*, Acanthaceae)
3. E003 : ผักนึ่ง (*Impomoea aquatica*, Convolvulaceae)
4. E004 : ใบเสลดพังพอนตัวเมีย (*Clinacanthus nutans*, Acanthaceae)
5. E005 : ใบยาเขียว (*Thunbergia laurifolia*, Acanthaceae)
6. E006 : ต้นคิปาลี (*Piper chaba*, Piperraceae)
7. E007 : ผักเสี้ยนผี (*Cleome viscosa*, Capparaceae)
8. E008 : ใบฟ้าทะลายโจร (*Andrographis paniculata*, Acanthaceae)

9. E009 : ใบกะเพรา (*Ocimum tenuiflorum*, Labiatae)
10. E010 : ใบโหระพา (*Ocimum basilicum*, Labiatae)
11. E011 : โด่ไม่รู้ล้ม (*Elephantopus scaber*, Compositae)
12. E012 : ใบแมงลัก (*Ocimum americanum*, Labiatae)
13. E013 : พริก (*Capsicum frutescens*, Solanaceae)
14. E014: เห่าขยายม่อม (*Tacca leontopetaloides*, Taccaceae)
15. E015 : เถาโคกกระออม (*Cardiospermum halicacabum*, Sapindaceae)
16. E016 : เปลือกท้งถ่อน (*Albizia procera*, Mimosoideae)
17. E017 : โทงเทง (*Physalis angulata*, Solanaceae)
18. E018 : แก่นสำลีงา (*Clerodendrum inerme*, Labiatae)
19. E019 : รากปลาไหลเผือก (*Eurycoma longifolia*, Simaroubaceae)
20. E020 : ใบสังกะได้ง (*Aglaiia andamanica*, Meliaceae)
21. E021 : แก่นกลางสาด (*Lansium domesticum*, Meliaceae)
22. E022 : เปลือกต้นลองกอง (*Aglaiia dookkoo*, Meliaceae)
23. E023 : ไมยราบที่มีลักษณะลำต้นสีแดง (*Mimosa* sp., Mimosoideae)
24. E024 : ใบสาบเสือ (*Chromolaena odoratum*, Compositae)
25. E025 : รากไมยราบของ E023 (*Mimosa* sp., Mimosoideae)
26. E026 : ใบโคลงเคลง (*Melastoma malabathricum*, Melastomataceae)
27. E027 : ไมยราบที่มีลักษณะลำต้นสีเขียว (*Mimosa* sp., Mimosoideae)
28. E028 : กระชาย (*Boesenbergia pandurata*, Zingiberaceae)
29. E029 : กระทือ (*Zingiber zerumbet*, Zingiberaceae)
30. E030 : ขมิ้นชัน (*Curcuma longa*, Zingiberaceae)
31. E031 : ขมิ้นอ้อย (*Curcuma zedoaria*, Zingiberaceae)
32. E032 : ขิง (*Zingiber officinalis*, Zingiberaceae)
33. E033 : ข่า (*Languas galanga*, Zingiberaceae)
34. E034 : ใพล (*Zingiber cassumunar*, Zingiberaceae)
35. E035 : สมอคิง (*Terminalia citrina*, Combretaceae)
36. E036 : สมอเทศ (*Terminalia* sp., Combretaceae)
37. E037 : สมอไทย (*Terminalia chebula*, Combretaceae)
38. E038 : สมอพิเภก (*Terminalia belerica*, Combretaceae)

39. E039 : โกรจุกพาลำพา (*Artemisia vulgaris*, Compositae)
40. E040 : โกรฐเชียง (*Levisticum officinale*, Umbelliferae)
41. E041 : โกรฐสอ (*Angelica sylvestris*, Umbelliferae)
42. E042 : โกรฐพุงปลา (*Terminalia chebula*, Combretaceae)
43. E043 : โกรฐก้านพร้าว (*Picrorrhiza kurroa*, Scrophulariaceae)
44. E044 : โกรฐขมิ้นมั่งสี (*Nardostachys jatamansi*, Valerianaceae)
45. E045 : พริกไทย (*Piper nigrum*, Piperaceae)
46. E 046 : ใบส้มโอ (*Citrus grandis*, Rutaceae)
47. E 047 : ใบเสนียด (*Adhatoda vasica*, Annonaceae)
48. E 048 : เปลือกสาขหยุก (*Desmos chinensis*, Annonaceae)
49. E 049 : ใบสาขหยุก (*Desmos chinensis*, Annonaceae)
50. E 050 : ใบยอ (*Morinda citrifolia*, Rubiaceae)
51. E 051 : ใบขนุน (*Artocarpus heterophyllus*, Moraceae)
52. E 052 : กิ่งอบเชย (*Cinnamomum iners*, Lauraceae)
53. E 053 : หม่อน (*Morus alba*, Moraceae)
54. E 054 : ใบล้าโพง (*Datura mete*, Solanaceae)
55. E 055 : กิ่งกุ่มน้ำ (*Crateva nurvala*, Capparidaceae)
56. E 056 : เมล็ดล้าโพง (*Datura metel*, Solanaceae)
57. E 057 : กิ่งคนที่สอแดง (*Vitex trifolia*, Verbenaceae)
58. E 058 : แก่นขนุน (*Artocarpus heterophyllus*, Moraceae)
59. E 059 : ใบข่าไก่ (*Justicia ventricosa*, Acanthaceae)
60. E 060 : กิ่งสาขหยุก (*Desmos Chinensis*, Annonaceae)
61. E 061 : ผลคนที่สอ (*Vitex trifolia*, Verbenaceae)
62. E 062 : ใบสะแกนา (*Combretum quadrangulare*, Combretaceae)
63. E 063 : เปลือกสาเก (*Artocarpus altitis*, Moraceae)
64. E 064 : ใบคนที่สอแดง (*Vitex trifolia*, Verbenaceae)
65. E 065 : ใบอบเชย (*Cinnamomum iner*, Lauraceae)
66. E 066 : ใบขมิ้นเครือ (*Fibraurea tinctoria*, Menispermaceae)
67. E 067 : ใบกุ่มน้ำ (*Crateva nurvala*, Capparidaceae)
68. E 068 : ใบมะนาว (*Citrus aurantifolia*, Rutaceae)

69. E 069 : ใบสาเก (*Artocarpus altitis*, Moraceae)
70. E 070 : กิ่งสะแกนา (*Combretum quadrangulare*, Combretaceae)
71. E 071 : เปลือกหม่อน (*Morus alba*, Moraceae)
72. E 072 : กิ่งขมิ้นเครือ (*Fibraurea tinctoria*, Menispermaceae)
73. E 073 : แก่นแสลงใจ (*Strychnos nux-vomica*, Strychnaceae)
74. E 074 : แก่นสาเก (*Artocarpus altitis*, Moraceae)
75. E 075 : กิ่งหม่อน (*Morus alba*, Moraceae)
76. E 076 : กิ่งยี่โถ (*Nerium indicum*, Apocynaceae)
77. E 077 : ใบคนทีสอ (*Vitex trifolia*, Verbenaceae)
78. E 078 : อัญชัน (*Clitoria ternatea*, Papilionaceae)
79. E 079 : ใบแสลงใจ (*Strychnos nux-vomica*, Strychnaceae)
80. E 080 : กิ่งกุ่มบก (*Crateva odorata*, Capparidaceae)
81. E 081 : กิ่ง+เปลือกคนทีสอ (*Vitex trifolia*, Verbenaceae)
82. E 082 : โกรฐกระดูก (*Saussurea lappa*, Compositae)
83. E 083 : โกรฐหัวบัว (*Conioselinum univittatum*, Umbelliferae)
84. E 084 : โกรฐเขมา (*Atractylodes lyrata*, Compositae)
85. E 085 : โกรฐกั๊กกรา (*Anacyclus pyrethrum*, Compositae)
86. E 086 : หัวข้าวเย็น (*Heterosmilax pertenuis*, Smilacaceae)
87. E 087 : ผลสลอด (*Croton tiglium*, Euphorbiaceae)
88. E 088 : ใบสลอด (*Croton tiglium*, Euphorbiaceae)
89. E 089 : ฝ้ายแดง (*Gossypium arboreum*, Malvaceae)
90. E 090 : ใบพริกไทย (*Piper nigrum*, Piperaceae)
91. E 091 : พลุคาว (*Houttuynia cordata*, Saururaceae)
92. E 092 : ใบหนอนดาขอยาก (*Stemona tuberosa*, Stemonaceae)
93. E 093 : ใบพลู (*Piper betel*, Piperaceae)
94. E 094 : ผลพริกไทย (*Piper nigrum*, Piperaceae)
95. E 095 : ต้นเอื้องดิน (*Costus globosus*, Costaceae)
96. E 096 : ใบเอื้องดิน (*Costus globosus*, Costaceae)
97. E 097 : รากเอื้องดิน (สด) (*Costus globosus*, Costaceae)
98. E 098 : ใบสลอดพังพอนตัวแท้
99. E 099 : ขั้วรากสลอดพังพอนตัวแท้

100. E 100 : ก้านเสลดพังพอนตัวแท้
101. E 101 : รากขมิ้นขม (สด) (*Curcuma amarissima*, Zingiberaceae)
102. E 089* : สีแดงของฝ้ายแดง (*Gossypium arboreum*, Malvaceae)
103. E 026 (ชำ) : ใบโคลงเคลง (*Melastoma malabathricum*, Melastomataceae)
104. E 026 (ใหม่) : ใบโคลงเคลง (*Melastoma malabathricum*, Melastomataceae)

หมายเหตุ : ชื่อวิทยาศาสตร์ และวงศ์ของพืชสมุนไพรอ้างอิงตามหนังสือของ สมหมาย กระจ่าง
ลิขิตและคณะ, 2524 และ เต็ม สมิตินันท์, 2544